

Slovenská lekárska spoločnosť

PROGRAM

Dvorana slávy slovenskej medicíny

siedmeho slávnostného uvedenia osobností do

Dvorany slávy slovenskej medicíny

a

výstava fotografií šperkov a umeleckých fotoobrazov z tvorby

Mgr. Art. Martiny Minárikovej

Mikro a makrosvet

14. decembra 2016 (streda) 15.00 hod.

„Dom zdravotníkov“ – budova sídla Slovenskej lekárskej spoločnosti, Cukrová 3, Bratislava

Program:

1. Príhovor prezidenta SLS Dr.h.c. prof. MUDr. Jána Brezu, DrSc., MHA

– zahájenie podujatia

2. Klavírne vystúpenie Richarda Rikkona

- A.L.Weber/Rikkon: Koncertná parafráza na tému “*Memory*”
- Schubert/Rikkon: *Ave Maria*
- Chacaturian/Rikkon: *Šablový tanec*

3. Prezentácia knihy prof. MUDr. Igora Riečanského, DrSc.

„*Slovenská kardiológia 1919-2015*“

4. Uvedenie osobností do Dvorany slávy slovenskej medicíny

– prezentácia odborného profilu osobností

- **prof. MUDr. Vladimír Haviar**
- **prof. MUDr. Mikuláš Hrubisko, DrSc.**
- **prof. MUDr. Martin Janec, DrSc.**
- **prof. MUDr. Karol Kapeller, DrSc.**
- **akademik MUDr. Karol Šiška**
- **prof. MUDr. Ján Štencl, CSc.**

5. Výstava fotografií šperkov a umeleckých fotoobrazov z tvorby Mgr. Art. Martiny Minárikovej “Mikro a makrosvety“

– prezentácia profilu vystavovateľky a otvorenie výstavy

Projekt Dvorana slávy SLS

Cieľom vzniku projektu a budovania Dvorany slávy SLS je popularizácia popredných osobností slovenskej medicíny, ktorí významnou mierou prispeli k budovaniu slovenskej medicíny, medicínskeho školstva a vzdelávania, k zvyšovaniu odbornej úrovne poskytovanej zdravotnej starostlivosti u nás, k šíreniu dobrého mena slovenskej medicíny doma a v zahraničí, najmä tých, ktorí sa zaslúžili o vznik a rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Slávnostné uvedenie osobností slovenskej medicíny do Dvorany slávy slovenskej medicíny je spravidla spojené s výstavou obrazov a umeleckých prác, najmä lekárov a zdravotníckych pracovníkov, ktorí sa v rámci svojich záľub venujú aj tejto umeleckej činnosti.

Osobnosti slovenskej medicíny uvedené do Dvorany slávy SLS

9. september 2013

- Prof. MUDr. Teofil Rudolf Niederland, DrSc., akademik SAV
- Prim. MUDr. Eva Nevická, CSc.
- Výstava obrazov MUDr. E. Nevickej, CSc. *„Pokoje v duši“*

25. marec 2014

- Prof. MUDr. Gustáv Čierny, DrSc.,
- Prof. MUDr. František Makai, DrSc.
- MUDr. Imrich Sečanský
- Prof. MUDr. Ján Štefanovič, DrSc., akademik SAV, člen korešpondent ČSAV
- Výstava obrazov prof. MUDr. Fedora Šimka, CSc., FESC *„Krása okamžiku“*

16. december 2014

- Prof. MUDr. Dionýz Dieška, DrSc.
 - Prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc.
 - Prof. MUDr. Alica Kapellerová, DrSc.
 - Prof. MUDr. Michal Valent, DrSc.
 - Prof. MUDr. Karol Viršík, DrSc.
-
- Výstava výberu z medailárskej tvorby
akad. sochára Mariána Polonského
„Pocta medicíny v kove“

15. apríl 2015

- Prof. MUDr. Emil Kmety, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Rudolf Korec, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Anton Pontúch, CSc.,
 - Prof. MUDr. Vladislav Zikmund, DrSc.
 - Prof. MUDr. Vladimír Zvara, DrSc.,
akademik ČSAV a SAV
-
- Výstava fotografií mimo vedeckej tvorby
prof. MUDr. Vladislava Zikmunda, DrSc.
„Zrkadlenia“

8. december 2015

- Prof. MUDr. Gustáv Čatár, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Michal Horňák, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Branislav Lichardus, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc.,
 - Prof. MUDr. Adriana Sakalová, DrSc.
-
- Výstava fotografií obrazov z maliarskej tvorby
doc. MUDr. Mariána Bátovského, CSc., mim. prof.
„Portréty“

14. jún 2016

- Prof. MUDr. Leodegar Cigánek, DrSc.
 - Prof. MUDr. Ivan Ďuriš, DrSc.
 - Doc. RNDr. PhMr. Milan Lehký, CSc.
 - MUDr. Eva Siracká, DrSc.
 - Prof. MUDr. Jozef Strelka, DrSc.
-
- Výstava fotografií obrazov z maliarskej tvorby
MUDr. Igora Pappa, CSc. a MUDr. Evy Nevickej, CSc.
„Momentky z krás života“

Prof. MUDr. Vladimír Haviar

(* 18.10.1911 – † 4.03.1996)

Prof. V. Haviar sa narodil v rodine národne uvedomelého učiteľa, ktorý v dobe vrcholiaceho maďarizačného útlaku, na prelome 19. a 20. storočia neohrozene pestoval u svojich žiakov slovenské povedomie. Rodinnou výchovou vštepená spätosť medzi národným a osobným osudom trvale sprevádzala a spoluurčovala smerovanie životnej dráhy prof. Haviara.

Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach a v Bratislave (1929). Lekársku fakultu Univerzity Komenského (LF UK) ukončil v r. 1934. Ako asistent nastúpil na Propedeutickú kliniku LF UK (1938) k profesorovi Jaroslavovi Sumbalovi, zakladateľovi slovenskej kardiológie (SK). Pod vplyvom svojho učiteľa sa vypracoval na akceptovaného internistu – kardiológa, ktorý po predčasnom úmrtí 58 ročného prof. Sumbala (dec.1948) určil vývoj SK, prispel k úrovni československej kardiológie a vtisol jej medzinárodný rozmer. Zaslúžil sa o neprerušený vývoj SK v r.1938–1945. S pomocou prof. Filu, vtedy dekana LF, sa mu podarilo uchrániť prof. Sumbala (po prekonanom infarkte myokardu - i.m.) pred núteným odchodom z LF UK a zo Slovenska. MUDr. Haviar habilitoval v r. 1946. V r. 1956 bol menovaný mimoriadnym a v r. 1965 riadnym profesorom vnútorného lekárstva. Bol prednostom materskej kliniky, premenovanej (1945) na II. internú kliniku (do r. 1978). V r.1948 absolvoval študijný pobyt v Chicagu u prof. Katza na poprednom svetovom kardiologickom pracovisku. Po návrate zaviedol moderné diagnostické a terapeutické postupy a klinika sa pod jeho cieľavedomým vedením stala vedúcim slovenským a popredným pracoviskom v Československu.

Prof. Haviar už vo svojom habilitačnom spise upozornil na úlohu psychických a sociálnych faktorov v etiopatogenéze koronárnej artériovej choroby u mladých ľudí, čím predišiel Selyovym výskumy o strese. Na toto prioritné pozorovanie nadviazal v 50. až 60. rokoch, keď medzi prvými v Európe zaviedol včasnú rehabilitáciu do liečby i.m. Ohlas viedol k nominácii prof. Haviara za vedúceho oddelenia kardiovaskulárnych chorôb Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) v Ženeve, čo sa však pre vtedajšiu vnútropolitickú situáciu nezrealizovalo. Zároveň bol menovaný za experta SZO pre rehabilitáciu kardiakov a neskôr za čestného experta pre KV choroby. Vypracovaním odporúčaní pre včasnú mobilizáciu po prekonanom i.m., celosvetovo prispel k rozvoju a unifikácii rehabilitácie kardiakov. Na návrh SZO prof. Haviar usporiadal v máji 1966 na Sliachi I.svetové sympóziu o ateroskleróze a predčasnom i.m. a v novembri 1966 otvoril na klinike prvú koronárnu jednotku

na Slovensku. Perspektívy SK videl v úzkej spolupráci s kardiovaskulárnou chirurgiou. Inicioval založenie slovenskej kardiochirurgie - vytvoril II. chirurgickú kliniku LF UK (1951) a presadil jej umiestnenie, neskôr aj II. internej kliniky do spoločnej budovy na Partizánskej ulici v Bratislave. V r. 1953 indikoval a zorganizoval prvé úspešné operácie mitrálnej stenózy v Bratislave (akademik Bedrna v júni, doc. Šiška v novembri). **V júni 1968 indikoval prvú transplantáciu srdca v strednej a východnej Európe.**

Okrem odbornej publikačnej činnosti (150 prác doma a v zahraničí) sa venoval zdravotno-výchovnej problematike. Napísal knižku „*Srdce ta varuje*“, prvú tohto druhu v Československu. V rokoch 1964-1989 vyšla v slovenčine (4x), v češtine (7x) a v nemčine.

Prof. Haviar bol zakladajúcim členom Československej lekárskej spoločnosti J.E.Purkyně a Slovenskej lekárskej spoločnosti, členom ich prvých predsedníctiev a predsedom Spolku slovenských lekárov v Bratislave (1964-1972). Ako prvý Slovák zastával funkciu predsedu Čsl. kardiologickej spoločnosti (1955-1959). Potom, až do r. 1973 bol I.podpredseda, zakladateľ a prvý predseda Slovenskej kardiologickej spoločnosti (1968-1973). Hlavným internistom Slovenska bol v r.1954-1960.

V r. 1969 mu bola udelená Medaila J.E. Purkyně. Za účasť v ilegálnom protifašistickom odboji mu prezident republiky udelil „Čsl. vojenskú medailu za zásluhy I. stupňa“ (1947). V máji 1945 sa stal povereníkom SNR pre zdravotníctvo. V r.1945-1946 bol poslancom Národného zhromaždenia v Prahe (podpredseda zdravotníckeho výboru) a v r. 1968-1970 poslancom SNR (podpredseda výboru pre veci zdravotnícke). V období normalizácie bol prof. Haviar zbavený vedúcich funkcií a vyradený z pedagogického procesu. LF UK ho v r. 1990 rehabilitovala udelením Hynkovej medaily. Prezident SR Ivan Gašparovič udelil prof. Haviarovi *Pribinov kríž I. triedy* In memoriam. **Osobnosť prof. Haviara možno charakterizovať: vlastenec, humanista, demokrat, človek pevných morálnych zásad; povýšil spoločenské a národné záujmy nad osobné ciele, prvý slovenský kardiológ medzinárodného formátu. Výnimočne prispel k zblížovaniu a upevňovaniu slovenských a českých vzájomných vzťahov, najmä v medicíne. Bol priekopníkom funkčného nazerania na srdcovo-cievne choroby ako choroby civilizácie a priekopník ich celospoločenskej prevencie.**

Prof. MUDr. Mikuláš Hrubíško, DrSc.

(* 1.10.1917 - † 28.07. 2005)

Prof. Hrubíško sa narodil v Ilave, v roľnícko-učiteľskej rodine. Po absolvovaní gymnaziálnych štúdií v Trenčíne nastúpil na Lekársku fakultu UK v Bratislave (LF UK). Po promócií začal pôsobiť ako sekundárny lekár na internom oddelení liečebného ústavu Robotníckej sociálnej poisťovne v Bratislave, ktorú viedol prof. MUDr. L. Déřer. Záujem o hematológiu prejavil už v začiatkoch praxe, ale vojenská prezenčná služba a SNP načas prerušili jeho odbornú činnosť. Po skončení vojny opäť nastúpil na pracovisko L. Déřera,

už ako asistent I. internej kliniky Fakultnej nemocnice v Bratislave, kde pôsobil v r. 1945–1953. Venoval sa otázkam transfúzie krvi, pokusom s konzervovaním krvi a pokračoval vo výskume moderných metód v hematológii. Aktívne spolupracoval s ČSČK v Bratislave pri budovaní transfúznej stanice, v r. 1949 na odporúčanie prof. Déřera sa stal primárom prvej transfúznej stanice na Slovensku. V nasledujúcom období veľa energie venoval budovaniu a organizovaniu Národnej transfúznej služby v Československu. Ako krajský a hlavný odborník Povereníctva, neskôr Ministerstva zdravotníctva SR sa zaslúžil o výstavbu krajských a okresných transfúzných staníc a o výchovu odborných lekárov pre novovytvorené pracoviská. Súčasne po skončení II. svetovej vojny začal prednášať na LF UK, neskôr aj na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave.

V r. 1958 sa so svojimi pracovníkmi presťahoval do novej budovy Fakultnej transfúznej stanice v Bratislave na Partizánskej ulici, kde vybudoval moderné zdravotnícke zariadenie, v r. 1967 premenované na Kliniku hematológie a transfúzie krvi Fakultnej nemocnice a IĐVLF (neskôr SZU). Klinika plnila nielen liečebno-preventívne úlohy v oblasti hematológie a transfúzie krvi, ale stala sa dôležitým vedeckovýskumným a pedagogickým centrom pre školenie lekárov a zdravotníckych laborantov. Dr. M. Hrubíško so svojimi spolupracovníkmi zavádzali nové špeciálne vyšetrenia a laboratórno-diagnostické metódy. V rámci špecializovanej starostlivosti vzniklo na klinike hemofilické centrum, jedno z prvých svojho druhu v strednej Európe, kde bol na základe predchádzajúceho výskumu zavedený originálny spôsob malokapacitnej produkcie špeciálnych transfúzných prípravkov pre vlastnú potrebu. Dr. Hrubíško habilitoval v r. 1963 a v r. 1974 získal titul DrSc.

Vo vedeckovýskumnej práci sa zameriaval na diagnostiku a liečbu krvných ochorení, hemoterapiu, darcovstvo krvi a imunohematológiu. Ako prvý v republike zaviedol metódu diagnostického nabodávania zväčšených lymfatických uzlín a cyto-diagnostiku punktátov. Zaviedol aj diagnostickú punkciu pečene a chemoterapiu leukémií. Pre darcovstvo krvi mali význam jeho práce o skrytej sideropénii u viacnásobných darcov krvi. Ako jeden z prvých v strednej Európe so svojim tímom publikoval v r. 1961 prácu o transfúzii kostnej drene pri liečení akútnych leukémií. Riešil zložité prípady zabezpečenia kompatibilnej transfúzie z celého Slovenska. Dopracoval sa k originálnym objavom dovtedy nespoznávaných zriedkavých krvných skupín, imunogenetických javov a variantov. Analýzou štvorgeneračných rodokmeňov rozpracoval so svojim tímom imunogenetiku a fenotypológiu skupín Ax, Am a všetkých podskupín A. V spolupráci s francúzskymi kolegami podali unikátnu kvantitatívnu charakteristiku všetkých podskupín a variantov A a B. V r. 1966 objavil dominantne dedičnú krvnú skupinu Hm, vysvetlil jej formálnu genetiku, poznatok potom doplnil o objav skupín OHm a AHm. O rok neskôr objavil v slovenskej populácii prvú krvnú skupinu Bombay I. kategórie OA_h1, prvú v strednej Európe. So spolupracovníkmi objavil a definoval prvú, vo svete vôbec známu skupinu para-Bombay II. kategórie, typ Bh. Onedlho potom objavil vo sfére skupín Bombay-recesívne dedičnú skupinu HHBombay-like a recesívne fenotypy OHm a OABHm. Týmto objavom doplnil aktuálnu predstavu o genetike nielen krvných skupín typu Bombay, ale celého skupinového systému ABO a H. V spolupráci s Ceizelovou opisali medzi prvými v Európe krvnú skupinu Rhnull, a chýbaním Rh antigénu podmienenú hemolytickú anémiu. Prof. M. Hrubíško inicioval aj výskum vrodených hemolytických anémií na Slovensku.

Rozsiahla je jeho publikačná činnosť a aktivita v domáciach a zahraničných vedeckých spoločnostiach. Od r. 1956 bol členom International Society of Haematology so sídlom v Londýne, od r. 1967 zástupcom Čs. hematologickej spoločnosti v International Society of Blood Transfusion so sídlom v Paríži. Je autorom a spoluautorom vyše 200 štúdií, 17 monografií a stal sa nositeľom viacerých domácich a medzinárodných vyznamenaní.

Prof. M. Hrubíško významnou mierou prispel nielen k obohateniu poznatkov imunogenetiky, ale aj humánnej genetiky. Vo svojom odbore bol novátor, známy ako objaviteľ variantov krvných skupín a vrodených abnormalít hemoglobínu. Rozvoj hematológie a transfuziológie na Slovensku je z veľkej časti jeho zásluha. Vypracoval a zaviedol koncepciu hematológie a transfúzie krvi ako nového odboru.

Prof. MUDr. Martin Janec, DrSc.

(* 3.11.1921)

Prof. Janec sa narodil v robotníckej rodine v Brezovej pod Bradlom. Stredoškolské štúdium a Lekársku fakultu, vtedy Slovenskej univerzity, absolvoval v Bratislave. Po promócii (1949) krátky čas pracoval na gynekologicko-pôrodníckom oddelení v Ružomberku a vo vojenskej nemocnici v Bratislave.

V roku 1950 nastúpil na miesto odborného asistenta Oddelenia detskej chirurgie a Oddelenia neurochirurgie Detskej kliniky LF SU na Lazaretskej ulici v Bratislave u docenta Jozefa Žuchu (1909 – 1964).

V roku 1962 bola zriadená samostatná Katedra chirurgie detského veku LF UK, ktorej vedúcim sa stal prof. MUDr. Milan Kratochvíl, DrSc. (*1919 – †1992). Na tejto klinike prof. Janec pôsobil 38 rokov, až do svojho odchodu na zaslužený odpočinok (1988). Okrem liečebno-preventívnej starostlivosti o deti, najmä novorodencov, sa intenzívne venoval vedeckovýskumnej činnosti a pedagogicko-výchovnému poslaniu.

Prof. Janec obhájil kandidátsku dizertačnú prácu v r. 1962. Venoval sa liečbe vrodeného hydrocefalu, dovtedy u nás nepoužívanou metódou Spitzovým - Holterovým ventilom. Táto metóda podstatne zlepšila liečebné výsledky a zdravotný stav postihnutých detí. V habilitačnej práci sa venoval diagnostike a liečbe vrodených chýb centrálneho nervového systému. Docentom detskej chirurgie sa stal v r. 1964. Venoval sa aj liečbe vrodených chýb hrudníka, dýchacích ciest a vrodených chýb zažívacieho traktu hlavne u novorodencov.

Prof. Janec sa významnou mierou zaslúžil o riešenie problémov vrodeného intersexu. Tieto otázky riešil a obhájil v doktorskej dizertačnej práci (1980). Za univerzitného profesora bol menovaný v r. 1982. Problematike vrodeného intersexu sa intenzívne venoval aj počas šesť mesačného študijného pobytu na Klinike detskej chirurgie Univerzity Sheffield v Anglicku (1965). Absolvoval jednoročný študijný pobyt na Klinike pediatrickej chirurgie Univerzity Harvard v Bostone, v USA (1973).

Prof. Janec bol svedomitý a vyhľadávaný lekár v starostlivosti o tých najmenších – novorodencov a deti. Mimoriadnu pozornosť venoval traumatizmu detí, ako jednej z najzávažnejších príčin invalidizácie, ako aj úmrtnosti detí. Veľký kus sústredenej práce urobil na poli prevencie úrazovosti v detskom veku. Bez zveličovania možno povedať, že všetko čo robil a konal, robil to z lásky k deťom.

Rozsiahla a významná je jeho prednášková a publikačná činnosť. Okrem dizertačných prác obhájil 6 výskumných úloh. Uverejnil najmenej 120 prác v domácich a 8 v zahraničných odborných časopisoch. Je autorom a spoluautorom 8 odborných knižných publikácií tematicky zameraných na starostlivosť o postihnuté deti a novorodencov.

Prof. Janec je členom Slovenskej lekárskej spoločnosti od jej vzniku. Dôstojne ju reprezentoval aj ako predseda Slovenskej spoločnosti detských chirurgov a člen ďalších odborných spoločností SLS a Spolku slovenských lekárov v Bratislave. Bol členom komisie pre obhajoby DrSc.

Bohatá je aj spoločenská aktivita prof. Janeca. Od roku 1939 patril k skupine Obrana národa. Bol aktívny účastník SNP vo Vysokoškolskom oddieli a člen mestského výboru protifašistických bojovníkov. V rokoch 1956-1966 úspešne zastával funkciu športového lekára Prvého mužstva ŠK Slovan Bratislava.

Prof. Janec bol za svoju všestrannú angažovanosť, zásluhy a prínos v prospech rozvoja slovenskej medicíny ocenený mnohými vyznamenaniami, poctami a cenami. Bola mu udelená Zlatá medaila SLS „Propter Merita“, Zlatá medaila Univerzity Komenského, Zlatá medaila Karlovej univerzity v Prahe, čestné členstvo Slovenskej chirurgickej spoločnosti, Čestné členstvo Spolku slovenských lekárov v Bratislave a mnoho ďalších, vrátane vojenských vyznamenaní.

Prof. Janec je uznávanou odbornou autoritou, popredný slovenský a aj medzinárodne uznávaný lekár, špecialista, vedeckovýskumný pracovník a pedagóg, ktorý sa významnou mierou zaslúžil o budovanie a rozvoj detskej chirurgie, úspešne ju propagoval a šíril dobré meno slovenskej medicíny aj na študijných pobytoch v zahraničí.

Prof. MUDr. Karol Kapeller, DrSc.

(* 12.11.1926)

Prof. Kapeller sa narodil v Chtelnici, v okrese Trnava. Maturoval na gymnáziu v Trnave. Štúdium na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LF UK) v Bratislave úspešne ukončil v r. 1953. Po promócii sa stal asistentom Anatomickeho ústavu LF UK v Bratislave. Habilitoval v r. 1967 a stal docentom pre odbor anatómie. V r. 1973 získal hodnosť doktora lekárskych vied a po inaugurácii sa stal profesorom anatómie a histológie. Absolvoval študijnopracovný pobyt na Anatomickom ústave Univerzity v Sheffielde vo Veľkej

Británii, na ktorom študoval inerváciu sleziny a orgánov malej panvy.

V r. 1980-1990 bol vedúcim Ústavu histológie a embryológie a a založil Laboratórium transmisnej aj rastrovacej elektrónovej mikroskopie (vedeckého strediska elektrónovej mikroskopie LF UK v Bratislave), ktoré významnou mierou prispelo k vypracovaniu a zavedeniu cytochemických metód na dôkaz membránových enzýmov na ultraštruktúrálnej úrovni.

Ako pedagóg prednášal anatómiu, histológiu a embryológiu na LF UK, FTVŠ a VŠVU v Bratislave i na Univerzite v Sheffielde.

Vo svojej vedecko výskumnej činnosti priekopnícky rozvíjal najmä využívanie a metódy elektrónovej mikroskopie v oblasti histológie a embryológie autonómneho nervového systému a prenosu nervových vzruchov. Študoval a popísal nové poznatky o štruktúrnych súčiastiach nervového vlákna a inervácii vnútorných orgánov, transport noradrenalinu v sympatikových nervových vláknach a axonálne prúdenie v nich. Za výskum autonómneho nervového systému získal v roku 1987 Národnú cenu SR.

Prof. Kapeller je autorom monografie – učebnice „Štruktúra autonómneho nervového vlákna“, ktorú vydala SAV (1977) a spolu so spoluautorkou V. Popšíšilovou aj diela „Embryologický atlas“ (Atlas Embryology) ktorú vydalo vydavateľstvo Osveta Martin (1996) a ktorá získala Cenu literárneho fondu za najkrajšiu knihu roka.

Okrem toho publikoval okolo 250 pôvodných vedeckých experimentálnych prác, ktoré boli citované 320 krát. Na kongresoch a odborných a vedeckých podujatiach predniesol viac ako 160 prednášok. Desať rokov bol editorom me-

dzinárneho časopisu „Zeitschrift für Mikroskopische Anatomische Forschung“.

Prof. Kapeller bol popredným funkcionárom Slovenskej a Československej anatomickej spoločnosti, medzinárodnej anatomickej spoločnosti Anatomische Gesellschaft a je Čestným členom nemeckej, ruskej, českej a slovenskej anatomickej spoločnosti SLS, ktorej je aj čestným predsedom a tiež členom Slovenskej farmaceutickej spoločnosti SLS.

Profesor Kapeller je veľkým milovníkom a obdivovateľom výtvarného umenia, prírody, poľovníkom a turistom. V dôchodkovom veku nadviazal na svoje literárne pokusy z gymnáziálnych čias a intenzívne sa venuje písaniu poézie, v ktorej reaguje na impulzy z najbližšieho okolia (život rodiny, rodiska a priateľov). Doteraz napísal a vydal 11 zbierok poézie a esejí.

Prof. Kapeller v nich vyjadruje svoje životné postoje, túžby, očakávania, radosti i sklamanie, bilancuje doterajšiu životnú púť. V poézii nachádza silu na vyrovnávanie sa s nástrahami chorôb, bolesťou zo straty najbližších i odhodlanie zvieť úspešný boj so životnými prekážkami.

Výber z básnickej tvorby prof. MUDr. Karola Kapellera, DrSc.:

Z knihy „Žiť je krásne“ (Vydal SPRINT DVA, Bratislava, 2008, 199 s.)

Úryvky z básne „Žiť je krásne“:

*Krásne je žiť, ak človek stále ľúbi,
i keď už staroba
dost' odtŕha mu od úst
a život mieri do záhuby.*

*Nehou zvoňala cesta života
na šafranových poliach.
Nech vedia, že je krásne žiť
aj tí, čo už zabudli šťastní byť
a ktorých srdcia bolia.*

Z knihy „Elégie“ (Vydal SPRINT 2, s.r.o., Bratislava, 2014, 204 s.)

Úryvky z básne „Veda“

*Neraz som sa v duchu zamyslel,
čo vlastne značí slovo veda.
Hoc celý život slúžil som jej,
v skratke sa to vyjadriť nedá.*

*Vedec žije ako prieskumník,
stále skúma neznáme miesta.
Veľmi dlhú trasu musí prejsť,
kým vyjde jeho šťastná hviezda.*

*Skúmal som bunky i tkanivá.
Pre znalosť chorôb celkový vzhľad
dôležitý býva prenesmierne,
aby nevznikol v hľadaní skrat.*

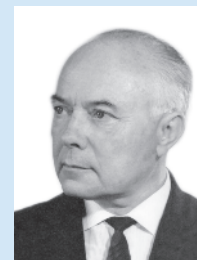
Akademik MUDr. Karol Šiška

(* 19.03.1906 - † 12.04.2000)

Akademik K. Šiška sa narodil v jednej zo slovenských dedín Báčky (bývalá Juhoslavia), ktorú kolonizovali Slováci. Otec bol učiteľom, autor učebníc pre slovenské ľudové školy v Juhoslávii, organizátor národného, kultúrneho a hospodárskeho života juhoslovanských Slovákov. Gymnázium navštevoval v Sarvaši (1916) a v Novom Sade (1920-1924), kde maturoval. V rokoch 1924-1930 študoval na Lekárskej fakulte UK v Prahe. Po promócii pracoval v pražskom sanatóriu v Podolí a v rokoch 1933-1939 na II. chirurgickej klinike UK u prof. Diviša, hrudného špecialistu, ktorý významne prispel k jeho profesionálnemu rastu. Po návrate na Slovensko pôsobil ako primár chirurgického oddelenia v Dolnom Smokovci (1939-1941), ako primár (1941-1944) a aj ako riaditeľ sanatória vo Vyšných Hágoch (1944-1948). V Tatrách zaviedol moderné radikálne metódy liečby pľúcnej a kostnej tbc. Aktívne sa zapojil do SNP. Bol veliteľom poľnej nemocnice v Starých Horách, neskôr nemocnice na Donovaloch. Začiatkom roka 1945 zriadil vo Vyšných Hágoch 1. čl. odsunovú nemocnicu 1.čsl. armádneho zboru, v ktorej pracoval ako hlavný chirurg vo funkcií plukovníka. V roku 1946 habilitoval na LF Slovenskej univerzity v Bratislave. 1.mája 1953 sa stal prednostom novovytvorenej II. chirurgickej kliniky LF UK so zameraním na hrudnú a kardiovaskulárnu chirurgiu. Kliniku viedol do roku 1979, až do začlenenia do Ústavu kardiovaskulárnych chorôb s názvom Klinika kardiovaskulárnej chirurgie. Za profesora bol menovaný v roku 1953. V roku 1956 sa stal doktorom vied a akademikom SAV. Podpredsedom SAV v r.1961-1965 (člen Prezidia ČSAV), akademikom ČSAV (1965), predsedom SAV a podpredsedom ČSAV (1970-1974), neskôr predsedom ČSAV.

Akademik Šiška patrilo do generácie zakladateľov SAV a prvých budovateľov jej pracovísk. Založil Laboratórium experimentálnej chirurgie (1955) a na jeho základe zriadil v r. 1964 Ústav experimentálnej chirurgie (od r. 1990 Ústav pre výskum srdca). Ústav, ktorý viedol do konca roku 1978 zohral, spolu s II. chirurgickou klinikou, rozhodujúcu úlohu v rozvoji slovenskej kardiochirurgie. Predovšetkým konštrukciou originálneho mimotelového obehu (MO) krvi a výsledkami experimentálnej transplantácie chlopní a srdca u psov. Akademik K. Šiška s MO realizoval prvú úspešnú operáciu defektu predsieňového septa v Československu (ČSR, júl 1958) a vo svete v poradí 17. V tom istom roku uskutočnil v ČSR aj prvú korekciu Fallotovej tetralógie a tiež prvú komisuro-

tómii mitrálnej stenózy (1959). Následné zavedenie operácií MS v MO ako štandardné riešenie bolo v Európe priekopníckym činom (MS v MO dovtedy operovali iba v USA). V Lodži (1959) a v Tbilisi (1960) zaviedli akademik Šiška a prof. Šimkovic pomocou MO (prvý prístroj vyrobený v socialistickom bloku) kardiochirurgické výkony na otvorenom srdci u detí a dospelých. Unikátne prežívanie psov s transplantovaným srdcom (1963-1968) vyústilo v r.1968 do prvej humánnej transplantácie srdca v strednej a východnej Európe (Kušela, Šiška na II. chirurgickej klinike), vtedy vo svete 25-tej. Akademik Šiška stál pri zrode Čsl. lekárskej spoločnosti J.E. Purkyň a ako prvý Slovák bol jej predsedom. Stal sa prvým predsedom Slovenského výboru Čsl. lekárskej spoločnosti (1953) a čestným predsedom Slovenskej lekárskej spoločnosti. Bola mu udelená medaila J.E. Purkyň (1956) a ďalšie prestížne odborné ocenenia. Po mnohé roky viedol Čsl. a Slovenskú chirurgickú spoločnosť. Bol ich čestným členom, tiež členom viacerých zahraničných chirurgických spoločností a menovaný za člena Akadémie vied Sovietskeho zväzu a NDR. Bol nositeľom najvyšších domácich pôct (Rad práce a ďalšie), mnohých vojenských československých a zahraničných vyznamenaní za účasť v SNP a 2.svetovej vojne. Bol dlhoročný poslanec Federálneho zhromaždenia a SNR, predseda vládneho výboru pre udeľovanie čl. štátnych cien. **Akademik Šiška sa zaradil medzi najväčšie postavy slovenskej medicíny. Jeho zásluhy o rozvoj chirurgickej liečby vrodených a získaných chýb srdca, transplantácii srdca a vypracovaní metódy MO sú mimoriadne. S plnou zodpovednosťou sa venoval výchove svojich početných žiakov, ktorí zveľadili a zveľadujú dielo svojho učiteľa v oblasti hrudnej, srdcovej, cievej a všeobecnej chirurgie.**

Prof. MUDr. Ján Štencel, CSc.

(* 19.05.1940)

Profesor Štencel sa narodil v Handlovej. Na Lekárskej fakulte UK promoval v r. 1963. Získal špecializáciu I. a II. stupňa v gynekológii a pôrodníctve a špecializácie z reprodukčnej medicíny, materno-fetálnej medicíny a gynekologickej urológie. V r. 1974 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu a získal titul CSc. V r. 1980 úspešne obhájil habilitačnú prácu a stal sa docentom pre odbor gynekológie a pôrodníctvo. V r. 1999 mu bol udelený titul profesor.

Po promócii začal pracovať v NsP Nitra na Gyn.-pôrod. oddelení. Po r. 1964 nastúpil na I. gyn.-pôrod. kliniku LF UK a FN na Zochovej ul. v Bratislave. Neskôr pôsobil vo funkcii odborného asistenta na Ženskej klinike JLF UK v Martine. V r. 1970 sa vrátil na Ženskú kliniku do Bratislavy. V r. 1973 začal pracovať v Univerzitnej nemocnici v Constantine (Alžírsko) na Gyn.-pôrod. klinike ako docent a vedúci oddelenia. Neskôr sa stal prednostom II. Gyn.-pôrod. kliniky v Constantine. Po niekoľkoročnom úspešnom pôsobení v Constantine sa na krátke obdobie vrátil na I. gyn.-pôrod. kliniku na Zochovu ul. a v r. 1978 nastúpil na Katedru gyn. a pôrodníctva a Kliniku ženských chorôb Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave k profesorovi Dlhého, kde sa v r. 1981 stal prednostom tejto kliniky a vedúcim katedry. V tom istom roku bol zvolený za člena výboru Slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti SLS (ďalej len „SGPS SLS“). V r. 1990 ho zvolili za viceprezidenta, neskôr a opakovane za prezidenta SGPS SLS (celkom 14 rokov). V júni r. 2006 mu bola udelená pocta „Čestný prezident SGPS SLS“.

Zaslúžil sa o rozvoj prenatalnej medicíny, diagnostiky a liečby rizikovej gravidity, prenatalnej diagnostiky a liečby plodu ako intrauterinného pacienta, ultrazvukovej diagnostiky v tehotnosti a v gynekológii, komplexnej diagnostiky a liečby nádorových ochorení genitálií, endoskopickej diagnostiky a operatív, použitia laseru v gynekológii a pôrodníctve. Ako hlavný odborník MZ SR (90-te roky) sa zasadil o rozvoj endoskopie a ultrazvukovej diagnostiky v SR, presadzoval zavádzanie a rozvoj diagnostickej a operačnej laparoskopie. Na Klinike ženských chorôb na Kramároch, kde bol prednostom, sa pod jeho vedením uskutočnila, vtedy v Československu prvá hysterektómia laparoskopickou cestou. V r. 2000 bol v Paríži ocenený medzi 10 najvýznamnejšími gy-

nekológmi sveta cenou Award of Excellence in Laparoscopic Surgery za rozvoj gynekologickej endoskopie v Československu a ako zakladajúci člen klubu Raoula Palmera a člen Výboru Európskej endoskopickej gynekologickej spoločnosti za rozvoj v Európe.

Profesor Štencel je uznávanou odbornou a vedeckou osobnosťou, lekárom - gynekológom, pôrodníkom a výborným operátorom. Rozvinul viaceré metódy a medicínske postupy, ktoré boli na jeho popud zavedené s celoslovenskou pôsobnosťou. Ako prvý v Československu sa zaoberal a riešil problematiku intrauterinného pacienta a práva tohto pacienta, kde bol plod chápaný ako rovnocenný partner, ktorému je potrebné už pred narodením poskytnúť príslušnú starostlivosť. To viedlo k tomu, aby sa v SR založil odbor fetálna medicína. Táto problematika ho zaujímala od rannej profesionálnej kariéry, keď ešte na klinike v Martine začínal s vyšetrovaním bilirubínu v plodovej vode a intraamniálnymi transfúziami pri rh imunizácii. Neskôr medzi prvými v Československu rozvíjal invazívne a diagnostické liečebné postupy u plodu - amniocentéza, odbery tkanív a krvi plodu, genetické vyšetrenia plodu. Robil prvé výkony na plode - punkcie cystických útvarov. Ako prvý na svete usku-točnil marsupializáciu močového mechúra plodu priamym otvorením tehotnej maternice u atrezii uretry plodu. Neskôr intraamniálnym shuntom. Medzi ďalšie priame operačné metódy pri otvorení maternice počas gravidity patrila aj exanginácia krvi u plodov, ktoré boli rh imunizované.

V r. 1996 sa stal riaditeľom Slovenskej postgraduálnej akadémie medicíny, neskôr (2002) transformovanej na Slovenskú zdravotnícku univerzitu v Bratislave (ďalej len „SZU“), kde bol zvolený za rektora SZU (dve funkčné obdobia), až do r. 2010, kedy bol zvolený za doživotného Čestného rektora SZU. Významnou mierou sa zaslúžil o založenie a budovanie SZU. Boli mu udelené mnohé počty, ceny a vyznamenania (Križ prezidenta SR I. triedy, zlaté medaily JLF UK v Martine, UK v Bratislave a SAV, Čestná plaketa SAV Jána Jessenia za zásluhy v lekárskech vedách, počty a ceny SZU, SLS, čestné členstvá odborných spoločností (SLS, SGPS, ČGPS, ČLS J.E. Purkyňa), riadny člen Európskej akadémie vied a umení v Salzburgu (2011) a ďalšie. V r. 2006 mu rodné Mesto Handlová udelilo čestné občianstvo. **Prof. Štencel sa významnou mierou podieľal na činnosti a úspechoch SGPS SLS, SLS, na odbornom raste a neustálom rozvoji gynekológie a pôrodníctva v SR a v zahraničí. Osobitne v perinatológii, fetálnej medicíne, v právach nenarodeného dieťaťa, gynekologickej endoskopii, onkogynekológii, senológii, v pokrokoch postgraduálneho vzdelávania lekárov a stredných zdravotníckych pracovníkov.**

STRIEBORNÝ ODZNAK

Slovenskej lekárskej spoločnosti

Strieborný odznak Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) je mimoriadna pocta. V súlade so Štatútom pôct a cien SLS ho udeľuje Prezídium SLS za mimoriadne zásluhy o rozvoj SLS a za podporu plnenie jej cieľov a poslania. Je vyhotovený zo striebra v dvoch tvaroch a to „Strom života“, ktorý sa udeľuje najmä lekárom, zubným lekárom a farmaceutom a „Ľudský život“, ktorý sa udeľuje najmä sestram, pôrodným asistentkám, laborantom, asistentom, technikom a iným zdravotníckymi pracovníkom.

Strom života

Odznak „Strom života“ umelecky stvárňuje štruktúru ľudského mozgu, ktorý svojím tvarom pripomína strom a preto je v encyklopédiách označovaný aj ako „Arbor vitae“. Jeho umiestnenie v strede loga SLS je symbolickým vyjadrením hlavného predmetu činnosti SLS – transferu najnovších vedeckých poznatkov do praxe formou ďalšieho sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v celom jeho rozsahu a rozmanitosti, aké množstvo medicínskych poznatkov a ich rozvoj v jednotlivých odboroch a špecializáciách prináša.

Ľudský život

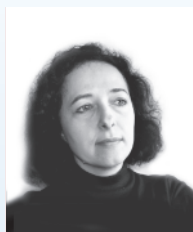
Odznak „Ľudský život“ je umeleckým vyjadrením zjednodušenej schémy srdca a krvného obehu. Červená farba skla v strede symbolizuje ľudský život a cirkulácia jednotlivých línií je vyjadrením komplexnej starostlivosti o zdravie, jeho udržanie, či ochranu. Biela farba malého zirkónu umiestneného v strede hornej časti odznaku symbolizuje kyslík a jeho význam pre ľudský život.

Umelecké spracovanie návrhov na strieborné odznaky SLS vyhotovila (2008)

Mgr. Art. Martina Mináriková

Mgr. Art. Martina Mináriková

(* 7. 5. 1968))

Mgr. Art. Martina Mináriková sa narodila v Bratislave, kde študovala na Strednej umeleckopriemyselnej škole, odbor keramika. Vysokú školu umeleckopriemyselnú, odbor sochárstvo (kov a šperk) vyštudovala v Prahe u prof. Růžičku, Harcubu a Nováka. Absolvovala aj štúdium na Fachhochschule v Kieli, v Nemecku u Prof. Koblasu. Žije a tvorí v Čechách.

Vo svojej umeleckej práci sa inšpiruje poznatkami vedy, osobitne medicínskej vedy, čo sa prejavuje aj v jej šperkárskej tvorbe. Vytvára a realizuje projekty, ktoré prepájajú vedu, umenie a filozofiu, vydáva k nim aj publikácie (Kozmická hra, Stvorenie a Flui-

*Tropické listy, 2016, fotoobraz II.
(Mgr. Art. M. Mináriková)*

dum). Dva z týchto projektov boli v gescii MZV Českej republiky vystavené na rôznych miestach v zahraničí. Okrem samostatných výstav sa prezentovala aj na mnohých skupinových výstavách v zahraničí i na Slovensku. V roku 2000 získala v ČR 1. cenu v národnom kole súťaže „*Tahitian Pearl Trophy*“ a v tej istej súťaži v roku 2002 získala 3. cenu. Jej práce sú v zbierkach viacerých múzeí v ČR, v Museum of Arts and Design v New Yorku, USA, ale i v Slovenskej národnej galérii.

V rokoch 2003 – 2012 viedla na Hlubokej a v Nových Hradoch v Čechách výtvarnú dielňu v rámci medzinárodných workshopov „*Dialóg vedy s umením*“. Konceptne a kurátorsky pripravuje a realizuje vzdelávacie výstavy pre školy. Vytvorila aj insígnie pre niekoľko vysokých škôl v Čechách, na Morave aj na Slovensku, odznaky pre pražský Sokol a je autorkou návrhov a umeleckého vyhotovenia strieborných odznakov SLS „*Strom života*“ a „*Ludský život*“. Okrem umeleckej práce sa zaoberá konzervovaním kovu.

Jej záľuba vo fotografovaní ju doviedla k experimentovaniu s úpravou vlastných fotografií prírody alebo štruktúr pomocou rôznych počítačových programov. Dopracováva sa tak ku novo vytvoreným štruktúram alebo k mikroskopickým detailom.

*Srdce, 2003, brošňa (striebro, sklo, syntetické rubíny, zirkony)
(Mgr. Art. M. Mináriková)*

*Cytoskelet, proteinová bunčná sieť, 2007, náramok
(rhodiované striebro, farbené drevo, farbená koža)
(Mgr. Art. M. Mináriková)*